

Evropski puls

Elektronski mjesecačnik za evropske integracije | broj 115, april 2015.

TEMA BROJA

Kako je to predsjednik EK Jean Claude Juncker
"impresioniran" napretkom Crne Gore

Intervju

Predsjednik skupštinskog Odbora za antikorupciju
Predrag Bulatović

U fokusu

Inicijativa za infrastrukturnim
povezivanjem Balkana

Parada

Vladan Žugić

Da će 2015. biti godina posvećena NATO integracijama bilo je jasno nakon prošlogodišnjeg septembarskog samita Alijanse u Velsu, ali da će poprimiti ovakve oblike, teško je bilo očekivati, pa čak i u Crnoj Gori.

Crnogorska vlast sjetila se da treba obilježiti 70- godišnicu pobjede nad fašizmom tek nakon što joj je postalo jasno da bi obećani odlazak predsjednika **Filipa Vučanovića** na vojnu paradu na Crvenom trgu, SAD i EU mogli protumačiti kao podršku **Vladimiru Putinu**. Vlast, da je emancipatorska, na vrijeme bi se sjetila da sami treba da obilježimo 70 godina pobjede nad fašizmom. Upravo se u Crnoj Gori pojavio prvi organizovani oblik borbe protiv Hitlerove koalicije u Evropi. Uz uvažavanje činjenice da niko nije dao ni približno toliki broj žrtava kao Sovjetski savez u II svjetskom ratu, činjenica je i to da Crvena armija nije učestvovala u oslobođanju Crne Gore. Na kraju, umjesto odlaska u Moskvu, Vučanović ostaje u Podgorici, a Crna Gora se blamira.

Sa druge strane, što platonsku, što izgleda materijalizovanu ljubav prema Rusiji, pokazuju politički i subjekti civilnog društva, koji su nasljednici politike protiv koje se prije 70 godina borila Moskva i Crvena armija. Glavni adut njihove anti - NATO kampanje je emocija i podsjećanje na NATO bombardovanje SRJ 1999. Da je makar veći dio tih snaga pokazao istu emociju prema žrtvama u Srebrnici, ili da se Rusija, u kojoj je opozicija slično kao i u Crnoj Gori marginalizovana, i jednom založila za borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala u Crnoj Gori, za slobodu medija i vladavinu prava (koju tek sada pomije bivši vlasnik KAP-a – CAEC, kojem svojevremeno nije smetala netransparetnost ugovora sa Vladom), možda bi vrijedilo razmisliti da li Crna Gora ima alternativu, osim članstva u NATO.

Ili, ako je do igre sa emocijama postavite sebi pitanje u kojoj bi državi željeli da studira vaše dijete ili gdje ljudi sa sjevera Crne Gore, koje je ekonomski poharala ova vlast, traže budućnost – u članicama NATO-a i EU ili na Istoku?

I kakve veze ima NATO sa EU. Dobro, NATO sito je mnogo propustljivije od onoga EU, ali 22 od 28 članica NATO-a su istovremeno i članice EU. To, ipak, nešto govori.

Kalendar

05. april

Vlada počela da brine o Solani nakon pritiska ambasadorki / Vlada će obezbijediti novac za ispumpavanje slatke i upumpavanje slane vode u bazene Ulcinjske solane i zadužiti Opštinu Ulcinj da trajno zabrani lov i ribolov na teritoriji Solane, čime bi se zaštitio taj po biodiverzitet, ali i državu, dragocjen prostor. Do ubrzanog rješenja problema sa Solanom došlo je nakon pritisaka iz EU i prozivke ambasadorki Francuske, Poljske i Njemačke **Veronique Brumeaux, Grazine Sikorske i Gudrun Stainacker**, koje su u zajedničkom saopštenju upozorile crnogorske zvaničnike da srede stanje na tom prostoru, jer bi to štetilo međunarodnom ugledu Crne Gore i ugrozilo pregovore o pristupanju EU.

14. april

Tusk traži konkretnе rezultate u vladavini prava / Predsjednik Evropskog savjeta **Donald Tusk** poručio je da Crna Gora mora pokazati konkretnе rezultate u oblasti vladavine prava. Nakon susreta sa premijerom **Milom Đukanovićem** u Briselu on je kazao da je EU posvećen članstvu Crne Gore u Uniji, navodeći da očekuje posvećenost Vlade evropskim ciljevima.

23. april

Vlada: Stalno napredujemo ka EU / Crna Gora ostvaruje kontinuitet u napredovanju prema EU, ocijenio je Kolegijum za pregovore o pristupanju kojim je predsjedavao premijer Milo Đukanović.

24. april

Drobnić: EU je kao pokretna meta, stalno morate trčati brže / Crnogorska Vlada, parlament i privreda u evropske integracije treba da se uključe tako da se energija koja se ulaže u taj proces rasporedi što racionalnije, ocijenio je šef Delegacije EU u Crnoj Gori **Mitja Drobnić**. "EU se može, kroz prizmu procesa pregovora i pristupanja, odnosno uslova koje treba dostići, smatrati kao "pokretna meta", pa država koja joj pristupa mora da "trči brže od mete", kako bi uspjela da se na dobar način uključi u evropske integracije", naveo je Drobnić na predavanju na Fakultetu za državne i evropske studije.

Je li Crna Gora dobar đak?

Piše: Terry Reintke
Autorka je poslanica Evropskog parlamenta

Zajednički Parlamentarni odbor za stabilizaciju i pridruživanje (POSP) Crne Gore i EU se sastao u aprilu u Budvi i Podgorici kako bi dao odgovor na pitanje: Da li je Crna Gora dobar đak na zapadnom Balkanu?

Predstavnici Evropskog parlamenta su došli da razgovaraju o pitanjima poput borbe protiv korupcije, prava osoba sa invaliditetom, prava LGBTQ osoba, vladavine prava i održivosti infrastrukturnih projekata u jedinoj ustavom proglašenoj ekološkoj zemlji u Evropi. Već nakon prvog dana jedno je bilo jasno: postavljali smo pogrešna pitanja.

Crna Gora je tranziciono društvo koje se suočava sa mnogo izazova. Socio-ekonomski situacija je teška, nejednakost sveprisutna, demokratske institucije su još u razvoju a primjena zakona često problematična.

Pa, ipak, u poređenju sa mnogim drugim zemljama zapadnog Balkana Crna Gora se često smatra najspremnjim kandidatom za ulazak u EU u narednih nekoliko godina. Kao medijator između različitih strana u regionu Crna Gora se trudi da unaprijedi regionalnu saradnju, zemlja je, kako nas često podsjećaju, „stabilna“, i dovoljno mala da njome ne bi trebalo da bude teško upravljati.

Ponešto se zaista i mijenja: sloboda medija kao da je konačno stavljen na dnevni red, iako je na rang-listi Svjetskog indeksa slobode štampe za ovu godinu Crna Gora i dalje 114-ta od 180 zemalja. Tu su i napor da se unaprijedi stanje ljudskih prava, usvajanje velikog broja anti-korupcijskih zakona od početka ove godine, a barem u teoriji sve javne ustanove moraju biti pristupačne osobama sa invaliditetom (stvari su nešto drugačije u praksi).

Korupcija – tema broj 1

Korupcija, kako u političkoj tako i u ekonomskoj sferi – je tema broj jedan u Crnoj Gori. DPS vlada zemljom već 25 godina. Upućeni posmatrači se slažu da je to dovelo do stvaranja guste mreže poslovnih ljudi, investitora i političara oko predsjednika Vlade **Mila Đukanovića** koja čvrsto drži zemlju u šaci. Ova mreža je već dokazala svoju moć u više navrata u različitim političkim sferama. Trenutna meta kritika je fabrika soli - Solana u Ulcinju. Zbog minimalnih dugova, fabrika je prije nekoliko godina privatizovana po cijeni od 400,000 eura. Prostor oko fabrike fukcionise kao rezervat za ptice a sama fabrika je zapošljavala mnoge albanske stanovnike

Ulcinja. Nakon što je fabrika proglašena nesolventnom, investitori planiraju da na tom prostoru izgrade hotelski kompleks. Prve ponude objavljene od strane navodnog vlasnika, koji je investicioni fond, dostižu oko 150 miliona eura. Građani se, međutim, bune. Tokom naše posjete Solani, sindikati, organizacije za zaštitu životne sredine, gradonačelnik Ulcinja, NVO-i angažovani u borbi protiv korupcije, kao i građani Ulcinja su naglasili da neće dozvoliti bogaćenje privatnih investitora na račun građana, životne sredine i vladavine prava. Veoma je važno da nastavimo sa izgradnjom društvenog okruženja koji će ojačati takve inicijative građana.

LGBTQ – dug put pred nama

„Nemam ništa lično protiv gejeva, ali zašto moraju stalno da pričaju o svojoj seksualnosti?“, kaže mi jedan novinar pošto me je video sa prijateljem koji je gej i dobro poznati LGBTQ aktivista. Homofobija je rasprostranjena i osobe koje javno deklarišu drugačiju seksualnu orijentaciju se suočavaju sa ozbiljnom diskriminacijom, koja ponekad dostiže razmjere fizičkih napada. Veće prije no što sam se sastala sa ovim novinarem i sama sam bila izložena takvom napadu. Situacija LGBTQ osoba je jedan od ključnih indikatora otvorenosti društva. Da budemo sasvim jasna: svaka osoba mora da ima pravo da živi svoj život na način koji sama izabere. Moramo zauzeti čvrst stav u borbi protiv predrasuda i homofobije.

Šta je onda pravo pitanje – je li Crna Gora dobar đak na zapadnom Balkanu? Da li mi, predstavnici EP, idemo tamo da provjerimo što je sve Vlada uradila ne bi li položila ispit zvani „pristupanje“?

Besmislice. Ako tako postavimo pitanje, očigledno je da su i EU i crnogorska vlada promašili poentu. Ovaj proces dostizanja vladavine prava, jačanja demokratskog donošenja odluka ili borbe protiv homofobije nije nešto što vlada treba da uradi kako bi položila nekakav test ili zadovoljila EU – ili impresionirala gomilu evropskih parlamentaraca u posjeti Crnoj Gori.

To je nešto što crnogorski građani zaslužuju. Ne kao izraz altruizma ili milostinje. Ovi principi – pošteni i slobodni izbori, ravnopravnost polova, građanske slobode – su osnovne stvari na koje građani Crne Gore imaju pravo.

Izvor: www.europeanwesternbalkans.com

Kako je Vlada parafrazirala ocjene predsjednika Evropske komisije Jean Claude Junckera o "impresivnom" napretku Crne Gore

Propaganda umjesto konkretnih rezultata

Piše: Svetlana Pešić

Nedavna posjeta premijera **Mila Đukanovića** Briselu najvjerovatnije bi u javnosti protekla kao običajna spoljnopolička aktivnost visokog državnog zvaničnika da na sajtu Vlade Crne Gore nije objavljeno da je predsjednik Evropske komisije (EK) **Jean Claude Juncker** "rekao da je EK impresionirana napretkom Crne Gore u procesu evropskih integracija" i da je "Crna Gora ostvarila impresivan ekonomski napredak i stabilnost javnih finansija".

Te navodne ocjene predsjednika EK izazvale su, kao nikada do sada, burne reakcije u domaćoj javnosti naviknutu da od evropskih zvaničnika čuje rječi umjerene hvale i kritike, obično zbog nedostatka rezultata u vladavini prava.

Potpredsjednik Ujedinjene reformske akcije (URA) i nezavisni poslanik **Dritan Abazović** ukazao da je Junckerova izjava apsolutno nekompatibilna sa izvještajima EK o napretku Crne Gore, a da bi i crnogorski ministar finansija opovrgao da je Crna Gora postigla stabilnost javnih finansija. Stoga je Abazović zaključio "ili da je Crna Gora potpuno nebitna za Evropljane ili je Juncker apsolutno nespreman došao na sastanak sa crnogorskim premijerom".

Na Junckerovu izjavu reagovao je i lider DEMOS-a **Miodrag Lekić**, koji je pozvao Delegaciju EU u Crnoj Gori i njenog šefa **Mitju Drobniću** da saopšti da li je autentična izjava predsjednika EK koju je prenijela crnogorska Vlade a u što sumnja zbog "potvrđene sklonost propagandnih punktova crnogorske vlasti" da "manipulišu i izvrću činjenice".

"Delegacija EU u Podgorici dužna je to da uradi, jer se radi o izjavi za koju u crnogorskoj javnosti vlada veliko interesovanje, primarno zbog gotovo nevjerovatnog sadržaja sada

"Što su veći problemi pred drugim zemljama regiona koje se pripremaju za članstvo i što je tamo teža situacija, to zvaničnici EU Crnu Goru ističu sve više kao dobar primjer, a njihove izjave sve više zrače optimizmom o napretku Crne Gore. U tom kontekstu, za takve ocjene je često najmanje zaslužna sama Crna Gora. Vlada Crne Gore i vladajuća partija uvijek su se trudile da domaćoj javnosti predstave samo onaj dio razgovora i izjava evropskih zvaničnika koje pozitivno govore o naprima vlade i prikazuju vladu u najljepšem svjetlu", ocijenio je Stevo Muk.

već i sa elementima skandala. Objasnjenje je potrebno i zbog neprijatne činjenice da citirana izjava neočekivano pokreće pitanje kredibiliteta institucija EU u našoj sredini, pa i ozbiljnosti samog integracionog procesa u kojem je uloga EU od strane crnogorskih građana do sada veoma visoko vrijednovana", naveo je Lekić.

U međuvremenu, ambasadorka Njemačke u Crnoj Gori **Gudrun Steinacker** je kazala da je izjava Junckera, da je impresioniran napretkom Crne Gore u integracijama, namijenjena prije svega evropskoj javnosti kako bi se ubjedila u nastavak procesa proširenja.

Delegacija EU je reagovala na prozivke tako što je na svom sajtu postavila saopštenje iz Junckerovog kabineta iz kojeg se može vidjeti da Vlada nije tačno parafrazirala Junckera i da je izostavila njegove navode da će "vidljivi rezultati, naročito u oblasti pravosuda, biti ključni za dalji napredak". Odgovarajući na novinarska pitanja, Drobnić koji se zbog svega našao u nezavidnoj situaciji, je rekao izjave visokih zvaničnika EK neophodno pažljivo čitati jer su "one ponekad jako precizne, pa

treba obratiti pažnju na sve elemente koje iz njih proizilaze”.

“Treba znati razliku između pregovora i procesa evropskih integracija. Na kraju procesa pregovora stoji potpis ugovora o pridruženju i taj ugovor određuje uslove pod kojima država kandidat pristupa EU. Na kraju procesa evropskih integracija je ispunjavanje kriterijuma za punopravno članstvo i tome slijedi ulazak u EU”, kazao je Drobnič.

Vlada je saopštila da je Juncker kazao da je impresioniran napretkom Crne Gore u procesu EU integracija, dok je iz njegovog kabineta saopšteno da je pohvalio napredak u pregovorima. “Izjava Junkera nije bila namijenjena ni opoziciji ni Vladi, nego jednostavno državi. Sve što je postignuto u Crnoj Gori nije rezultat samo vlade, nego i parlamenta, u kojem sjede i vlada i opozicija”, dodao je Drobnič.

Predsjednik Upravnog odbora Instituta alternativa **Stevo Muk** kaže za *Evropski puls* da su zvaničnici EU i EK, ranije u više navrata, a sada ponovo nastavili, svoju uobičajenu praksu kombinujući pohvale i pozive.

Stevo Muk

Daliborka Uljarević smatra daje Junckerova izjava ohrabrenje crnogorskim institucijama da nastave težak, zahtjevan i neizvjestan rad ka EU. Medutim, to ne daje za pravo predstavnicima izvrsne vlasti, a posebno ne premijeru, da izjavu predsjednika EK koristi u propagandne svrhe”.

“Što su veći problemi pred drugim zemljama regiona koje se pripremaju za članstvo i što je tamo teža situacija, to zvaničnici EU Crne Gore ističu sve više kao dobar primjer, a njihove izjave sve više zrače optimizmom o napretku Crne Gore. U tom kontekstu, za takve ocjene je često najmanje zaslužna sama Crna Gora”, ocijenio je Muk.

Prema njegovim riječima, Vlada Crne Gore i vladajuća partija uvijek su se trudile da domaćoj javnosti predstave samo onaj dio razgovora i izjava evropskih zvaničnika koje pozitivno govore o naporima vlade i prikazuju vladu u najljepšem svijetu. “Nažalost, u toj namjeri im je pomagala i praksa evropskih zvaničnika da sa tih susreta ne daju zvanične izjave ili da eksplicitiniji osvrti na teže dijelove

Što je saopštio Biro za odnose s javnošću Vlade Crne Gore

Predsjednik Vlade Milo Đukanović započeo je posjetu Briselu sastankom sa predsjednikom Evropske komisije Jean Claude Junckerom. Predsjednik Evropske komisije je na prvom sastanku sa predsjednikom Vlade Crne Gore, od kako je preuzeo tu dužnost, rekao da je Evropska komisija impozicionana napretkom Crne Gore u procesu evropskih integracija.

„Crna Gora je ostvarila impresivan ekonomski napredak i stabilnost javnih finansija“ – dodao je predsjednik Evropske komisije. Na sastanku je ocijenjeno da je posvećenost Crne Gore unapređenju vladavine prava i slobode medija ohrabrujuća.

Predsjednik Vlade Milo Đukanović iskazao je zadovoljstvo susretom i prijemom u Evropskoj komisiji ističući punu posvećenost Vlade Crne Gore sprovodenju reformi i pregovaračkom procesu o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji. U tom kontekstu pozdravio je opredijeljenost Evropske komisije da nastavi podršku politici otvorenih vrata za zemlje zapadnog Balkana. Premijer je ponovio značaj infrastrukturnog povezivanja regiona kako unutar same regije tako i sa Evropskom unijom, kao i ukupnog ekonomskog razvoja za dalji proces integracija i napredak.

Što je saopšteno iz Junckerovog kabineta

Predsjednik Evropske komisije Jean Claude Juncker se sastao sa predsjednikom Vlade Crne Gore, Milom Đukanovićem. Ovo je bio prvi sastanak Junckera sa predsjednikom Vlade Crne Gore, u svojstvu predsjednika EK. Razgovarali su o procesu pristupanja.

Predsjednik Juncker je izrazio impresioniranost napretkom Crne Gore u pregovorima o pristupanju. Takođe je naglasio da će vidljivi rezultati, naročito u oblasti pravosuđa, biti ključni za dalji napredak. Predsjednik Juncker je podsjetio da su pravna sigurnost i djelotvoran pravosudni sistem po pitanju njegove nezavisnosti, efikasnosti i kvaliteta, neophodni ne samo u kontekstu procesa pristupanja, već i da oni predstavljaju preduslove za privlačenje investicija, poboljšanje konkurentnosti i stimulisanje ekonomskog rasta i otvaranja novih radnih mjesta. Takođe su razgovarali i o slobodi medija.

Predsjednik Juncker je pozdravio skorije napore da se riješe otvoreni slučajevi nasilja nad novinarima, ali je i apelovao na predsjednika Vlade Đukanovića da se istrage privedu kraju i da se nastavi sa dijalogom sa Evropskom komisijom i Savjetom Evrope po ovom pitanju.

razgovora budu izuzeti iz diplomatski sročenih saopštenja”, kaže Muk.

U svakom slučaju, zaključuje Muk, nakon reakcije domaće javnosti na nedavno vladino saopštenje, predsjednik EK ima obavezu da pojasni stavove i izjave koje je, nažalost, umjesto EK objavila i tumačila vlada Crne Gore.

“Izjave koje se daju u vezi sa Crnom Gorom ili bilo kojom zemljom kandidatom, naravno da nikada ne mogu biti predmet pažnje samo evropske javnosti, već će prije svih zadobiti pažnju domaće javnosti u konkretnoj zemlji. Treba zato uvijek imati na umu da izjave evropskih zvaničnika moraju objektivno sagledati i napredak i izazove, kao i napore svih strana, ne samo vlade, već i opozicije, ali i civilnog društva”, rekao je Muk.

Izvršna direktorka Centra za građansko obrazovanje (CGO) **Daliborka Uljarević** smatra da je Junckerova izjava ohrabrenje crnogorskim institucijama da nastave težak, zahtjevan i neizvjestan rad na postizanju

potrebnih standarda koji će biti garant konačnog uspjeha Crne Gore u pregovorima sa EU.

“Međutim, to ne daje za pravo predstavnicima izvorne vlasti, a posebno ne premijeru, da izjavu predsjednika EK koristi u propagandne svrhe. To nije dobro za proces pregovora niti za suštinsko postizanje mjerljivih rezultata, a u krajnjem i najvažnije, propagandistički manir nije javni interes Crne Gore”, istakla je Uljarević za *Evropski puls*.

Prema njenim riječima, objektivan i razborit odnos prema javnosti, otklon od bježanja u propagandu i zaokret prema preciznom lociranju problema sa predlogom mjera i personalnom odgovornošću za realizaciju dao bi nam nadu da su donosioci odluka postali direktniji i da će suštinske reforme dobiti na kvalitetu i dinamici. “Umjesto toga čitamo isprazne interpretacije zadovoljstva postignutim, bez ijednog prepoznatog problema na zvaničnom portalu Vlade Crne Gore. Vršenje vlasti nije kampanja ubjedivanja, već konkretan rad na rješavanju nagomilanih problema uz jasno preuzimanje odgovornosti”, zaključila je Uljarević.

Daliborka Uljarević

Predsjednik Obora za antikorupciju Predrag Bulatović ocjenio je za *Evropski puls*

Vlast teško može odbaciti da ne kriminalizuje neosnovano bogaćenje

Predsjednik Obora za antikorupciju Predrag Bulatović ocjenio je za *Evropski puls* da će vlastima biti veoma teško da potpuno odbaci krivično sankcionisanje javnih funkcionera koji su se neosnovano obogatili, kako je to sugerisala Evropska komisija.

» *Da li mislite da će Vlada pribaviti da kriminalizuje neosnovano bogaćenje, s obzirom da su njeni i najviši zvaničnici pravosuda bili protiv toga ili rezervisani?*

Vlada je, prije nekoliko godina, angažovala eksperta Evropske komisije da prouči mogućnost uvođenja novog krivičnog djela „nezakonito bogaćenje javnih funkcionera“. Ekspert je preporučio da je to potrebno i moguće da se uvede u pravni sistem Crne Gore. Prijedlog eksperta je zasnovan na članu 20

Konvencije Ujedinjenih nacija o borbi protiv korupcije, Ustavu Crne Gore a posebno je uvažio i stanje odnosa u Crnoj Gori. Uprkos preporuci, do danas Vlada, odnosno sam vrh DPS-a je protiv uvođenja ovog krivičnog djela. Nakon konsultativnog saslušanja na zajedničkoj sjednici Odbora za antikorupciju i Odbora za politički sistem, pravosuđe i upravu na kojoj je prisustvovao ministar pravde, Vrhovni državni tužilac i predsjednik Sudskog savjeta, smatram da će biti veoma teško da se potpuno odbaci krivično sankcionisanje javnih funkcionera koji su se neosnovano obogatili. Minimum koji očekujem je da će se predložiti neka modifikacija, ali opozicija i NVO sektor će sigurno vršiti pritisak na Vladu za direktnu primjenu Konvencije UN.

» *Iako je Evropska komisija sugerisala kriminalizovanje neosnovanog bogaćenja shodno*

Vrh vlasti zna da među aktuelnim zvaničnicima, ali i među bivšim funkcionerima, ima onih koji su, na razne načine, nezakonito stekli značajno bogatstvo. U toj činjenici treba i tražiti uzrok otporu da se nezakonito bogaćenje javnih funkcionera normira kao krivično djelo, kao i vještačko poređenje Crne Gore sa razvijenim zemljama Europe

Konvenciji UN o sprečavanju korupcije, predstavnici Vlade i pravosuđa navode da nijedna članica EU to nema u svojim zakonima. Kako to komentarišete?

Jasno je da članice Evropske unije imaju razvijenu vladavinu prava, tradiciju i praksu koja sankcioniše javne zvaničnike za korupciju. Štoviše, u Evropskoj uniji je uspostavljen sistem vrijednosti da se za najmanje propuste funkcioneri smjenjuju ili podnose ostavke. Crna Gora ima široko rasprostranjenu korupciju, posebno korupciju na visokom nivou, što traži i dodatne mehanizme borbe protiv nje.

Vrh vlasti zna da među aktuelnim zvaničnicima, ali i među bivšim funkcionerima, ima onih koji su na razne načine, nezakonito stekli značajno bogatstvo. U toj činjenici treba i tražiti uzrok otporu da se nezakonito bogaćenje javnih funkcionera normira kao krivično djelo, kao i vještačko poređenje Crne Gore sa razvijenim zemljama Evrope. Bez privođenja pravdi aktera kriminala iz reda javnih funkcionera nema krupnih koraka Crne Gore ka uspostavljanju vladavine prava.

» *Da li će te Vi, kao predsjednik Odbora za antikorupciju, ili opozicija generalno, predložiti uvođenje neosnovanog bogaćenja u Krivični zakonik ili neki drugi model?*

Predrag Bulatović

Ukoliko ne bude rezultata, onda je opozicija dužna da predloži svoj zakon o nezakonitom bogaćenju javnih funkcionera

Crnoj Gori ne postoji politička volja za borbu protiv visoke korupcije. Očekujem da će tako biti sve dok EK ne postavi čvrste i jasne uslove Crnoj Gori u tom pogledu.

» *Da li je Odbor za antikorupciju mogao uraditi više u ove dvije i po godine? Što su sljedeće aktivnosti Odbora?*

Odbor je novo radno tijelo Skupštine, sa malim ovlašćenjima i nejasnom nadležnošću. To nije slučajno postavljeno, jer je cilj bio da se pokrije jedna forma prema EK. Mukotrpno smo otklonili mnoge barijere za pozicioniranje Odbora, što se moralo odraziti na njegov ukupan rad. Sada smatram da treba više koristiti kontrolna saslušanja, posebno Vrhovnog državnog tužioca i Glavnog specijalnog tužioca. Vjerujem da će Odbor u narednoj fazi ostvarivanja Akcionog plana za poglavje 23 i 24 biti značajan činilac određenih zemalja u regionu u procesu evrointegracije zbog geostrateških razloga, a ne zbog ispunjavanja kopenhaških kriterijuma. Takav evropski "pragmatični" odnos ne može da ostane nezabilježen.

Svaka zemlja u regionu dobro zna gdje je i zbog čega zakinuta i zna zašto se, na primjer, EU može grijati na jeftini ruski gas, a zapadni Balkan ne, nego se problematizuje trasa gasovoda i zbog čega se upućuje američka poruka da je Makedonija, zajedno sa drugim zemljama u regionu, na "prvoj liniji vatre" kad je riječ o duelu oko uticaja na ovom prostoru sa Rusijom.

V.Žugić

Prvi korak jeste da predložimo formiranje višestranačke Radne grupe, u koju će biti uključeni nevladin sektor i predstavnik Ministarstva pravde. Opcija je i da Ministarstvo pravde preuzme obavezu da u razumnom roku predloži model uvođenja nezakonitog bogaćenja javnih funkcionera kao krivično djelo. Ministar **Zoran Pažin** je iskazao spremnost u tom pravcu. Ukoliko ne bude rezultata onda je opozicija dužna da predloži svoj zakon.

» *Uskoro se očekuje izbor Specijalnog tužioca i tužilaštva za korupciju i organizovani kriminal i Savjeta Agencije za sprečavanje korupcije. Predstavnici EU imaju velika očekivanja od tih tijela, odnosno očekuju konkretnе rezultate u borbi protiv korupcije, posebno one na visokom nivou, i organizovanog kriminala. Da li mislite da će sa formiranjem Specijalnog tužilaštva i Agencije za sprečavanje korupcije biti konkretnih rezultata?*

Što se tiče Agencije za sprečavanje korupcije ona počinje sa radom 1. januara 2016. i to je tijelo Skupštine, čija je funkcija prevencija. Od sada pa za godinu dana od tog tijela neće biti nikakvih rezultata.

Glavni specijalni tužilac je dio tima VDT-a i on će se tako i ponašati. Pitanje je da li je VDT do sada ostvario rezultate za ovih sedam mjeseci. Mislim da nije i stoga tvrdim da u

EU najveći donator u svijetu

Institucije i članice EU bile su i 2014. globalno najveći davalac pomoći zaslužan za više od polovine zvanične razvojne pomoći (ODA), uprkos ekonomskoj krizi u kojoj se nalazi. Pojedinačno najveći evropski donator je Velika Britanija koja je u 2014.

bila i drugi po veličini davalac razvojne pomoći u svijetu posle SAD. EU prednjači i po udjelu razvojne pomoći u bruto nacionalnom prihodu (BNP) koji je u 2014. bio 0,42% prema prosjeku u OECD od 0,28% BNP.

Prije deset godina, EU je najavila da planira da poveća razvojnu pomoć na 0,7% BNP do 2015. ali taj cilj na nivou Unije neće biti ostvaren, dok su ga četiri članice već dostigle – Švedska, Luksemburg, Danska i Veliika Britanija.

Ukupna pomoć 28 članica EU narasla je sa 54 milijarde eura u 2013. na 56,1 milijardu u 2014. Izvještaj je pokazao da nekada imperijalne sile Evrope - Francuska, Britanija, Španija, Portugalija, Belgija i Njemačka, najveći dio pomoći usmjeravaju u zemlje koje su im nekada bile kolonije.

Njemci najagresivniji vozači u EU

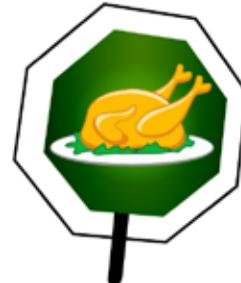
Njemački vozači skloni su da voze preblizu vozila ispred i zasipaju uvredama ostale učesnike u saobraćaju, ali nijesu mnogo samokritični i većina ih sebe vidi kao pažljive i obzirne na putu. Takođe, građani ostalih članica EU smatraju da su Njemci najpažljiviji vozači.

Da su njemački vozači najveći nasilnici na putu pokazalo je novo istraživanje agencije Ipsos koja navodi da dva od tri vozača (67%) priznaju da koriste uvrijedljive gestove i psovke da vrijedaju

druge vozače. Poredenja radi, takav vid agresivnosti u projektu ispoljava 56% vozača u ostalim članicama EU. Njemci su, takođe, najskloniji da se "priližepe za branik" vozaču ispred sebe i trećina (34%) ih kaže da to radi smisljeno da ga iznervira ili zastraši. U EU to radi u prosjeku 32% vozača. Takođe 18% njemačkih vozača zaustavlja automobil i izlazi da riješi nesporazume sa drugim vozačima. Na nivou EU to radi 15% vozača u projektu, prenio je EurActiv.com. Uprkos svemu, vozači u Njemačkoj su po poštovanju saobraćajnih propisa oko evropskog projekta.

U Rumuniji smanjuju PDV na hranu

Rumunski premijer Viktor Ponta najavio je da će na ljeto biti više nego prepolovljen porez na dodatu vrednost (PDV) na hranu i bezalkoholna pića sa ciljem da se podstakne zapošljavanje i pomogne siromašnima.

Planirano je i postepeno smanjenje drugih poreskih stopa do 2019. Premijer očekuje da se manjak u budžetu zbog smanjenja poreza nadoknadi boljim ubiranjem poreza. Rumunski Fiskalni savjet upozorio je da najavljeni smanjenje poreza može da napravi veliku i trajnu štetu državnim finansijama. U MMF, sa kojim Rumunija ima aranžman, kažu da može da ugrozi godine napretka u smanjenju fiskalnog deficit-a. Prema ovoj verziji Poreskog zakona, PDV će biti smanjen sa 24%, što je među najvišim stopama u EU, na 20% u 2016. i na 18% u 2018, dok će PDV na neke proizvode, poput mesa, ribe, povrća, voća, mlječnih proizvoda, stoke, živine i jaja, biti snižen na 9%. Ponta je smanjenje PDV na hranu na 9% sa 24% obrazložio potrebotom da se pomogne siromašnima u zemlji u kojoj se trećina prihoda troši na hranu.

Kako državni funkcioneri u regionu troše novac građana na limuzine

Koje je najbolje auto – službeno!

Piše: Miroslav Filipović

Kada su nedavno trojica ministara stigla pred zgradu hrvatske Vlade u istom automobilu, vijest je toga dana bila među udarnima u gotovo svim medijima. Takav prizor ovdje se ne viđa svaki dan. Čak ni svake godine. Eventualno na početku mandata kada nova vladajuća ekipa želi pokazati socijalnu osjetljivost i bliskost običnim ljudima. Tako se asketskom gestom, nakon izborne pobjede 2000, najpompeznije predstavila vlada lijeve koalicije na čelu sa SDP-om **Ivice Račana**. Tada su prvog radnog dana neki ministri stigli na Markov trg pješice, tadašnji ministar finansija dотeglio se u prastaram Renault-u, a ministar privrede stigao je – biciklom! Naravno, čudo je trajalo tek jedan dan nakon kojega su stvari sjele na svoje mjesto, a ministri u službene limuzine.

Iza zatamnjениh stakala

Jedna od povlastica koja ide uz posao visokih, ali i onih nižih državnih službenika jest službeni automobile. I to ne bilo kakav. Ergele crnih limuzina velikih konjskih snaga često se ne bi postidjeli ni šefovi dobrostojećih privatnih kompanija ili banaka. I nije samo tako u Hrvatskoj, nego i šire u ovoj socijalno i ekonomski poharanoj regiji. Prizor je arhetipski. Visokog dužnosnika ujutro pred vratima kuće ili stana čeka udobno vozilo. Mašina tiho bruji, zagrijana baš kao i kožna sjedišta. Ljeti zuji

i klima osvježavajući komforni kokpit. Ako dužnosnika bole leđa, lako se uključi masažer ugrađen u sjedište. Za dobro raspoloženje na raspolaganju je najmoderniji stereo-uredaj, a za opuštanje, po mogućnosti, panoramski krov. A da ga, dok se vozi gradskim ulicama, ne spopadaju znatiželjni ili bijesni pogledi, tu su zatamnjena stakla. Dužnosnički život na visokoj nozi podrazumijeva i život iza zatamnjениh stakala. Kako je službena limuzina postala simbolom neosjetljivosti pripadnika političke elite, zatamnjena stakla simboliziraju njihovu nedodirljivost.

Jedan od najdrastičnijih primjera gore navedenog u Hrvatskoj se zbio prije dvije godine kada je pukla afera u Sisačko-moslavačkoj županiji gdje je tadašnja županica **Marina Lovrić-Merzel**, tada još i članica vladajućeg SDP-a, najprije za potrebe županije nabavila, a nakon eksplozije skandala vratila leasing-kući raskošni Audi A6 vrijedan oko pola milijuna kuna (*prim. oko 66.000 eura*). Naravno, prethodno je bio sproveden službeni oglas za nabavu vozila, a njegov sadržaj zvučao je kao pismo Deda Mrazu: "Želimo automobil čija je godina proizvodnje 2013. Obavezno automatski mjenjač s minimalno sedam brzina. Najmanja snaga mora biti 150 kW, a minimalni međuosovinski razmak mora biti 2900 mm. Radio s CD-om i MP3 playerom. S minimalno 10 zvučnika..."

Pisma Djedu Mrazu

Skandal je bio tim veći što je spomenutim vozilom u međuvremenu smijenjena županica trebala krstariti jednom od najsiromašnijih županija u čijem je administrativnom središtu - Sisku, uništena skoro sva nekadašnja moćna industrija (željezara, rafinerija...).

Nekako u isto vrijeme, u ništa bolje stojećim Vinkovcima, tamošnji gradonačelnik **Mladen Karlić** iz redova HDZ-a, također je odlučio zamijeniti stari službeni automobil novim. Iz njegovog kabineteta pismo Deda Mrazu bilo je još punije želja: "Turbodiesel, EURO V, radnog obima najviše 2000 ccm, snage motora najmanje 120 kw, metalik crne boje, emisija CO 2 najviše 130g/km, mjenjač ručni, najmanje

šest brzina, s pogonom na prednje kotače, servo upravljač podesiv po visini i dubini presvučen kožom, putno računalo, elektronska blokada protiv krađe, xenon svjetla s pranjem, grijanje i prozračivanje vozila u mirovanju, prednji i zadnji parking senzori..." Kada su ga novinari upitali nije li to, ipak, malo previše, gradonačelnik je narudžbu objasnio time da je jeftinije uzeti novi automobil nego servisirati stari.

U hrvatskim okvirima zasad najskupocjenije službeno (u ovom slučaju – stranačko) vozilo bio je blindirani BMW vrijedan oko pola milijuna eura, koji su članovi HDZ-a svojevremeno "darovali" svome predsjedniku **Ivi Sanaderu**. Kada je i oko njega izbio skandal, objašnjenje je glasilo da se radilo o povoljnoj zamjeni "staro za novo".

Službeno (ni)je privatno

Kad god se javnost, hrvatska ili ona susjedna, glasno zapita trebaju li službena vozila biti baš toliko skupa i luksuzna, uvijek postoji već ubičajeni set odgovora: uzeta su na leasing, pa su stoga povoljnija; snažnija vozila su sigurnija; mašine se brzo troše, pa ih treba često mijenjati; ne uzimaju ih za sebe privatno, već za obavljanje javnih poslova... Ako se građanim i pomiri s time da je prema kriterijima njegovog visokog dužnosnika automobil star pet-šest godina zreo za "otpis", ono posljednje tumačenje najmanje je uvjerljivo jer se već previše puta pokazalo da se službeni automobili koriste u privatne svrhe. Teško je naći političara koji, recimo, na posao dolazi onako "skandinavski", javnim prijevozom ili vlastitim automobilom. U pravilu je stvar obrnuta.

U Srbiji je državna revizija svojedobno otkrila kako je po jednog pomoćnika ministra skoro godinu dana službeni vozač svakodnevno dolazio iz Beograda u Novi Sad i potom ga opet vraćao kući. Dvaput dnevno njegov službeni automobil prevaljivao bi oko 160 kilometara bez onoga komu je namijenjen.

U Bosni i Hercegovini svojedobno je ministar

industrije **Vahid Hećo** "snimljen" sa svojim službenim vozilom i u kupaćim gaćama na jednoj plaži.

Kada je zapeo u snježnoj mečavi sa suprugom i kćeri, a bez službenog vozača, takođe bivši federalni ministar **Milorad Bahilj** na upit novinara zašto privatno koristi službeni automobil i to bez propisanog službenog vozača, ovaj je kratko odgovorio: "Šta vas briga".

Zimus je, tako, hrvatski ministar zdravljia **Siniša Varga** viđen sa službenim vozilom u jednom talijanskom skijalištu. Njega je, pak, opravdao službeni propis prema kome "ministri i državni dužnosnici koriste službeni lični automobil srednje klase, s ličnim službenim vozačem 24h dnevno". Očito je taj službeni propis prilagođen "potrebama" ministara, čak i onim privatnim.

Teško utvrditi brojke

U posljednje vrijeme neke su vlade odlučile uvesti reda u tu sferu. Srpska vlada osnovala je posebnu komisiju kojom nadzire korištenje službenih vozila, a nedavno je odlučila rasprodati i dio svog glomaznog voznog parka. Tamošnji mediji početkom ove godine pisali su o 6.244 službenih vozila kojima Srbija raspolaže (neslužbeno se govorilo i o nekoliko desetina hiljadama!) dok ih, recimo, veća, bogatija i ekonomski naprednija Njemačka ima manje od hiljadu.

U Hrvatskoj je, takođe, oko 6.000 službenih automobila. Računajući sve njezine entitete i kantone, BiH navodno raspolaže sa čak desetak hiljada službenih automobila, premda je tačan broj zasad takođe nepoznat. Točno se zna da Parlament, Vijeće ministara te državne agencije i direkcije raspolažu s ukupno 3.549 vozila.

Od ovađnih zemalja odudara Slovenija, gdje je Vlada strogo propisala pravila nabave službenih automobila i njihovu kubikažu s obzirom na političku "kubikažu" onih koji se u njima voze. Slovenski premijer jedini ima pravo na luksuzno vozilo više klase, s motorom većim od 3.000 kubika, dok su ostali članovi vlade i dužnosnici na znatno nižoj "kubikaži", pa time i klasi vozila. Osim toga, u "deželi" se ne pazi na starost vozila kao u, primjer, Hrvatskoj pa se ministri nerijetko voze i automobilima starim desetak godina. A Hrvatska, koju njeni aktualni ministri zbog još nepronadene nafte i plina u Jadranu već vole nazivati "malom Norveškom", ima 40 službenih vozila Vlade, što je 17 više od norveške Vlade.

Izvor: Al Jazeera

Poglavlje 28: Zaštita potrošača i zdravlja

Piše: Ana Vujošević

Piše: Danilo Ajković

Stalno unaprijedivanje statusa potrošača, prosperitet i rast životnog standarda predstavljaju jedan od osnovnih ciljeva Evropske unije. Oni su ugrađeni u osnovačke ugovore EU, a politika zaštite potrošača je jedna od osnovnih politika EU. Ugovorom iz Amsterdama (član 153) definisan je sadašnji minimalni nivo zaštite potrošača u EU kroz prava kao što su: *zaštita zdravlja i sigurnost potrošača; zaštita ekonomskih interesa potrošača; pravo potrošača da budu informisani i obrazovani; pravo na naknadu štete i udruživanje, zastupanje i učešće potrošača, radi ostvarenja njihovih prava.* Pravna tekovina EU, u poglavlju 28 obuhvata širok spektar pitanja, koja se mogu grupisati u dvije ključne oblasti – zaštita potrošača i javno zdravlje. Uloga je države da obezbijedi efikasni tržišni nadzor garantujući da svi proizvodi budu dostupni potrošačima i bezbjedni.

Saradnja između Crne Gore i EU u oblasti zaštite potrošača i zdravlja zasniva se na Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) koji je potpisana između Crne Gore i EU. Shodno članu 78 SSP-a: „*Ugovorne strane će*

sarađivati kako bi se uskladili standardi zaštite potrošača u Crnoj Gori sa onima u Zajednici. Efektivna zaštita potrošača je neophodna kako bi se osiguralo pravilno funkcionisanje tržišne ekonomije, i ta zaštita će zavisiti od razvoja administrativne infrastrukture kako bi se obezbijedio nadzor tržišta i sprovodenje zakona u ovoj oblasti.“ Administrativni kapaciteti Crne Gore treba da budu u stanju da prate pravila, da omoguće pristup pravdi i da sa tijelima EU prate i razmjenjuju podatke o opasnim proizvodima.

Politika zaštite potrošača EU počiva na 10 osnovnih principa:

1. **Kupuj što želiš i gdje želiš** – podrazumijeva da slobodno možete kupovati u bilo kojoj državi EU, u saznanju da vam na povratku kući neće biti naplaćena carina ili PDV.
2. **Ukoliko ne valja, vrati** – ukoliko proizvod ne odgovara opisu koji je sačinjen u ugovoru sa prodavcem, moguće ga je vratiti.
3. **Visoki standardi bezbjednosti hrane i robe široke potrošnje** – bezbjednost hrane se prati duž cijelog lanca proizvodnje i potrošnje, odnosno od „njive do trpeze“.
4. **Imaj u vidu čime se braniš** – sastav hrane mora da bude utisnut na etiketi ili informaciji uz proizvod. Svi sastojci se moraju naći na etiketi.
5. **Ugovorni uslovi bi trebalo da budu pošteni prema potrošačima** – pravom EU su zabranjeni svaki akt ili ugovorni uslovi koji dovode u zabunu potrošače.
6. **Potrošač ima pravo da se predomislí** – pravo EU o prodaji na daljinu određuje period od, po

pravilu, sedam dana da potrošač odluči da li želi da zadrži proizvod.

7. Učinimo cijene lakšim za poređenje – propisi EU uvode obavezu supermarketima da proizvode svrstavaju prema cjenovnim jedinicama. To znači da treba biti navedeno koliko proizvod košta prema svojoj jedinici mjere, kilogramu, litru, itd. Kada je riječ o finansijskim uslugama, važi isto pravilo.

8. Potrošači se ne smiju obmanjivati – nagradne igre koje zahtijevaju da kupite odgovarajući proizvod da biste u njima učestvovali su zabranjene evropskim zakonodavstvom.

9. Zaštita dok ste na godišnjem odmoru – podrazumijeva obavezu agencije prema potrošaču koja mora biti precizno navedena u ugovoru o putovanju.

10. Obeštećenje u slučaju prekograničnih sporova – potrošači imaju pravo da naprave izbor tek nakon što im je omogućeno da uvide što je najbolje za njih i kolika je cijena željenog proizvoda u većem broju država.

U okviru oblasti zaštite potrošača uključena su pitanja kao što su *opasne imitacije, odgovornost za neispravne proizvode i Evropski sistem brzog uzbunjivanja* – RAPEKS (eng. Community's

Evropski propisi koji se tiču poglavlja 28. mogu biti grupisani u tri grupe normi:

- *Jedna grupa uređuje kontrolu proizvoda i usluga namjenjenih potrošačima. Potrošač očekuje da roba koju kupuje, odnosno usluga koju pribavlja ima određeni kvalitet. Kvalitet podrazumijeva korisnost robe i djelotvornost usluge, pogodnost za upotrebu, ispravnost, sigurnost, pouzdanost, odsustvo mana.*
- *Druga grupa uređuje obavještavanje potrošača, jer se informacijama potrošač najbolje brani od nepovoljnosti robe ili usluge. Veoma često potrošač nije u mogućnosti da dođe do svih njemu važnih informacija.*
- *Treća grupa pravnih normi reguliše ugovor između trgovca i potrošača. Na osnovu ugovora sa trgovcem potrošač pribavlja proizvode i usluge koji su mu neophodni. Njegova specifičnost je u tome što ga zaključuju dvije nejednake strane – trgovac kao jača, a potrošač kao slabija strana. Zaštita potrošača u ugovoru sa trgovcem obuhvata specijalna pravila propisana u korist potrošača koja teže da otklene ovu nejednakost.*

Rapid Alert System), prodaja robe široke potrošnje i prateće garancije, nepravični uslovi ugovaranja, indikacije cijena, prodaja od vrata do vrata, prodaja na daljinu, marketing finansijskih usluga na daljinu, potrošački krediti, obmanjujuće i komparativno oglašavanje, nepoštene trgovачke prakse, timeshare, paket putovanja i prava putnika u avio saobraćaju.

Nacionalni program zaštite potrošača u Crnoj Gori je na snazi, a usvojeni su i pravilnik o uspostavljanju crnogorskih standarda o opštoj bezbjednosti proizvoda, kao i novi Zakon o turizmu. Međutim, ostaje da se usvoji novi Zakon o zaštiti potrošača, koji bi obuhvatao pitanja kao što su nepoštena trgovачka praksa,

nepravični uslovi ugovaranja, prodaja na daljinu ili vansudsko poravnanje u potrošačkim sporovima (odnosno arbitraža i posredovanje). Kada je riječ o administrativnim kapacitetima, odjeljenje zaduženo za oblast zaštite potrošača, koje je je sastavni dio Ministarstva ekonomije, kao i Arbitražni odbor, koji je zadužen za rješavanje potrošačkih sporova moraju biti efikasniji. Dodatan nedostatak je to što su u Crnoj Gori samo dvije takve organizacije aktivne, s tim da obje pate od nedovoljnih resursa. Takođe, svijest o zaštiti potrošača je na prilično niskom nivou i mora da bude povećana kroz pružanje informacija i edukaciju potrošača. U Izvještaju o napretku za 2011 se navodi podatak da 87% populacije smatra da nije dovoljno informisano o pitanjima koja se tiču zaštite potrošača.

Druga značajna oblast obuhvaćena poglavljem 28 je ona koja se tiče javnog zdravlja, a uključuje pitanja vezana za duvan, alkohol, zarazne bolesti, krv, tkiva i ćelije, mentalno zdravlje, socio-ekonomske determinante zdravlja. Neke od strategija su u Crnoj Gori već bile usvojene, međutim njihovo sprovođenje je sporo zbog ograničenih administrativnih kapaciteta, nedovoljnog broja kvalifikovanog osoblja i nedostatka finansijskih sredstava. Crna Gora je ušla u proces usaglašavanja, a Izvještaj o napretku iz 2011, naglašava da je potrebno

uložiti napore u oblasti sistema transfuzije krvi, tkiva i ćelija i u donaciji i transplataciji organa. Dalje, usvojeni amandmani na zakon koji ograničavaju upotrebu duvanskih proizvoda ne garantuju podizanje svijesti građana i građanki Crne Gore o štetnosti i negativnim posljedicama pušenja po javno zdravlje, te su i tu potrebni dodatni naporci.

Uspješna primjena zakonodavstva u oblasti zaštite potrošača i javnog zdravlja zahtijeva ne samo efikasne državne organe, nego uključivanje i nevladinih organizacija (NVO) u cjelokupan proces. Uloga NVO je da potrošačima obezbijedi zaštitu njihovih prava, da ih edukuje i informiše. U Hrvatskoj je npr. ustanovaljen snažan pokret potrošača podržan informacijama preko letaka, brošura, TV programa i seminara sa ciljem da se podigne svijest potrošača, a slične aktivnosti su potrebne i Crnoj Gori.

Efikasna zaštita potrošača i njeno usklađivanje širom zemalja EU je od vitalnog značaja za pravilno funkcionisanje unutrašnjeg tržišta, što je jedan od ciljeva EU. Međutim, obezbjeđivanje zaštite potrošača i javnog zdravlja je od vitalnog značaja, prije svega, za povećanje kvaliteta života, čime cjelokupno crnogorsko društvo može imati koristi od mjera usvojenih u ovoj oblasti.

Inicijativa za infrastrukturnim povezivanjem Balkana

Dobre rute za region i za EU

Piše: mr Vladimir Vučković

Integracija zemalja zapadnog Balkana (Albanija, Bosna i Hercegovina, Crna Gora, BJR Makedonija, Srbija i Kosovo) u evropske okvire predstavlja jedan od najvažnijih spoljno-političkih prioriteta EU i država članica ponaosob. Istovjetnu spoljno-političku percepciju dijele i države zapadnog Balkana naglašavajući da je punopravno članstvo u evropske strukture najvažniji cilj kojem teže sve države regionalne.

Kompatibilnost interesa EU i zemalja zapadnog Balkana ogleda se u sagledavanju zajedničke budućnosti. EU je kroz svoju regionalnu politiku prema jugoistočnoj Evropi - Proces stabilizacije i pridruživanja (PSP) - jasno stavila do znanja da zemlje zapadnog Balkana vidi kao dio evropske porodice, ali da ovim državama predstoji mukotrpan rad na polju društveno-političkih i socijalno-ekonomskih reformi ukoliko žele da postanu dio ovog „elitnog kluba“.

Poučenim iskustvima iz perioda 90-tih kada nije bila u stanju da vojno-politički reaguje u svom jugoistočnom dvorištu, EU svoje glavne spoljno-političke i ekonomski aktivnosti usmjerava prema regionu zapadnog Balkana. One se u najvećoj mjeri ogledavaju u nastojanju da se obezbijedi funkcionalna vladavina prava, jačanju infrastrukturne povezanosti, stvaranju uslova za nova radna mjesta, te unapređivanju ekonomski saradnje.

Efikasna primjena regionalne saradnje i jačanje dobrosusjedskih odnosa kroz ekonomsko povezivanje zemalja zapadnog Balkana predstavljalo je glavnu alatku EU kojom se koristila u cilju unaprijeđenja odnosa između država regionalne. Dodatno, svoju dalju aktivnost u želji za što boljim odnosima između država zapadnog Balkana i rješavanja postojećih otvorenih pitanja, EU je nastojala da realizuje kroz organizaciju Konferencije o zapadnom Balkanu u Berlinu u avgustu 2014. Inicijativa, koja je potekla od strane najuticajnije države EU – Njemačke i njene liderke Angele Merkel, imala je za cilj unaprijeđenje regionalne saradnje država zapadnog Balkana kroz jačanje privrednih

Iako do današnjeg dana EU nije realizovala ni jedan veći projekat od kojeg bi sve zemlje zapadnog Balkana imale koristi, treba biti optimističan i vjerovati da će dogovorenio infrastrukturno povezivanje ugledati svjetlost dana. Time bi EU dokazala da se osim pukih obećanja sa zvaničnih skupova zaista prešlo sa riječi na djela, te da se region zapadnog Balkana u pravom smislu riječi nalazi na vrhu evropske političke agende.

i trgovinskih djelatnosti, sa jasnom naznakom da je vladavina prava i puno poštovanje Kopengaških kriterijuma iz 1993. glavni preduslov za integraciju u EU. Ova konferencija bila je od izuzetnog značaja za zemlje zapadnog Balkana zbog činjenice da je Njemačka potvrdila njihovu evropsku perspektivu, te naglasila posvećenost ostvarivanju regionalne saradnje i ekonomskog upravljanja kao ključnih faktora procesa proširenja.

Organizovanje Konferencije zapadno-balkanske šestorke u Prištini, u martu 2015, predstavlja nastavak intezivnih razgovora koji su vođeni na neformalnim sastanicima u Kotoru i Beogradu u 2014. Ova konferencija je bitna za zemlje zapadnog Balkana jer naznačava smjernice koje će dati doprinos unaprijeđenju regionalne saradnje i dobrosusjedskih odnosa uz punu afirmaciju ekonomski politike. Konkretnije, tokom konferencije je naglašena važnost infrastrukturnog povezivanja država zapadnog Balkana radi realizacije glavnih regionalnih projekata u oblasti saobraćaja i energetike, te podržano stvaranja Centralne transportne mreže koja bi imala za cilj povezivanje svih glavnih gradova, ekonomskih centara i najvažnijih pomorskih luka država zapadnog Balkana sa EU.

Korak naprijed premijeri zapadnog Balkana ostvarili su u Briselu, 21. aprila 2015, kada su u prisustvu evropskog komesara za susjedsku politiku i proširenje Johanes Hana, evropske komesarke za saobraćaj Violete Bulc i generalnog sekretara Savjeta za regionalnu saradnju

Gorana Svilanovića, potpisali saopštenje kojim se potvrđuje zajednička posvećenost povezivanju, dobrosusjedskim odnosima, regionalnoj saradnji i evropskoj integraciji. Države zapadno-balkanske šestorke, između ostalog, obavezale su se na poboljšanje regionalne saradnje i ekonomske stabilnosti kao ključnih alatki koje bi mogli zajednički da koriste za postizanje evropskih standarda i ispunjavanje kriterijuma za pristupanje EU. Dodatno, države zapadnog Balkana naglasile su da je bolje povezivanje unutar regije, kao i unutar EU, ključni činilac privrednog rasta i rasta zaposlenosti na zapadnom Balkanu. Važno je pomenuti i da su lideri zapadnog Balkana postigli dogovor o Glavnoj saobraćajnoj mreži, te da je u

procesu razmatranja i realizacija projekta željeznički Koridor VIII. Cjelokupna vrijednost dogovorenog saobraćajnog povezivanja iznosila bi jednu milijardu eura, dok bi krajnji rok za period realizacije dogovorenog projekta bio do 2030.

Iako do današnjeg dana EU nije realizovala ni jedan veći projekat od kojeg bi sve zemlje zapadnog Balkana imale koristi, treba biti optimističan i vjerovati da će dogovorenog infrastrukturno povezivanje ugledati svjetlost dana. Time bi EU dokazala da se osim pukih obećanja sa zvaničnih skupova zaista prešlo sa riječi na dijela, te da se region zapadnog Balkana u pravom smislu riječi nalazi na vrhu evropske političke agende.

Ispunjeno dogovorenog tj. unaprijeđenje saobraćajne i putne infrastrukture između zemalja zapadnog Balkana, u velikoj mjeri, uticalo bi na poboljšanje ekonomije i trgovine ovih zemalja, što u krajnjoj instanci može dovesti do primjetnog privrednog rasta i ekonomske stabilnosti. Dodatno, regionalno infrastrukturno povezivanje glavnih centara država zapadnog Balkana uticalo bi i na bržu razmjenu dobara i usluga pa samim tim i na povećanje produktivnosti, pri čemu bi se unaprijedio kvalitet života i poboljšao životni standard građana ovih zemalja.

Posljednje, ali ne manje važno, poboljšanje ekonomske politike ovih zemalja uticalo bi i na poboljšanje međusobnih političkih odnosa kroz efikasniju regionalnu saradnju te doveo do stvaranja pouzdanijih dobrosusjedskih odnosa što je i cilj regionalne politike EU.

Plan za Crnu Goru

Kada je u pitanju postignuti dogovor, za Crnu Goru je najvažnije uspostavljenje funkcionalnog drumskog saobraćaja na Ruti 2 - Podgorica (Crna Gora) – Drač (Albanija) - Fier (Albanija) - Tepelena (Albanija) – Ćafe Bote (granica Grčke) i Ruti 4 - Vršac (granica Rumunije) - Beograd (Srbija) - Podgorica (Crna Gora) - Bar (Crna Gora). Takođe, predviđeno je poboljšanje željezničke infrastrukture na Ruti 2, na relaciji Podgorica (Crna Gora) - Drač/Tirana (Albanija), te Ruti 4 na relaciji Vršac (granica Rumunije) - Beograd (Srbija) - Podgorica (Crna Gora) - Bar (Crna Gora). Osim gore navedenih indikativno proširenje Glavne saobraćajne mreže TNT-T odnosi se i na Aerodrom Podgorica i Luku Bar.

Nova izbjeglička kriza na Mediteranu

Tragične evropske obale

Piše: dr Vera Šćepanović

Predsjednik Savjeta EU **Donald Tusk** je 20. aprila sazvao hitan samit povodom izbjegličke krize na Mediteranu. Poziv je stigao kao odgovor na tragični incident u kojem se udavilo oko 900 osoba nakon što se njihov brod prevrnuo u blizini libijske obale. To je posljednji u nizu smrtonosnih incidenata: samo nekoliko dana prije toga, 13. aprila, još jedan brod sa oko 500 migranata je potonuo, i vjeruje se da se oko 400 putnika udavilo. Sve zajedno, blizu 2.000 ljudi je već izgubilo živote u prva četiri mjeseca ove godine pokušavajući da se prebace preko Sredozemlja, što je 20 puta više nego u istom periodu 2014.

Posebno neprijatan detalj po evropske lidere je činjenica da užasavajući porast u broju davaljenika nije pratio sličan porast u ukupnom broju migranata. Štoviše, prema podacima Međunarodne organizacije za migracije (IOM), manje imigranata je pristiglo na evropsku obalu do aprila ove godine nego u prva tri mjeseca prošle. To je i razlog što aktivisti i nevladin sektor za porast smrtnih slučajeva krive Evropsku uniju, odnosno njenu nespremnost da podrže program traženja i spašavanja italijanske vlade *Mare Nostrum*, koji je zbog nedostatka finansija obustavljen u novembru 2014.

Operacija *Mare Nostrum* je pokrenuta nakon tragičnog incidenta 2013., kada se na stotine migranata podavilo nadomak italijanskog ostrva Lampedusa. Operacijom je upravljala italijanska mornarica uz podršku posebnih vazduhoplovnih jedinica, a cilj joj je bio da nadzire i odgovara na pozive za pomoć u širokom pojasu Sredozemlja koji je pokrivaо gotovo 70.000 kvadratnih kilometara. Program *Mare Nostrum* je brzo pokupio pohvale od međunarodnih humanitarnih organizacija zbog doprinosa spašavanju života izbjeglica, ali je kod kuće smatran i preskupim i politički nepopularnim. Tekuće troškove operacije,

Politička previranja koja potresaju sjevernu Afriku i Bliski istok od početka „Arapskog proljeća“ su natjerala 16.7 miliona ljudi u izbjeglištvo

Posebno neprijatan detalj po evropske lidere je činjenica da užasavajući porast u broju davaljenika nije pratio sličan porast u ukupnom broju migranata. Štoviše, prema podacima Međunarodne organizacije za migracije (IOM), manje imigranata je pristiglo na evropsku obalu do aprila ove godine nego u prva tri mjeseca prošle.

oko 9 miliona eura mjesечно, je uglavnom snosila Italija, uz malu pomoć od oko 1.5 miliona eura iz Evropskog fonda za spoljne granice. Druge članice EU su u više navrata odbile poziv da pomognu u kofinansiraju programu, pravdajući se nedostatkom sredstava.

U isto vrijeme, neki evropski zvaničnici su upozorili da operacije traženja i spašavanja samo ohrabruju imigrante, koji se lakše odvažavaju na put preko mora ako vjeruju da je rizik od davaljenja manji. **Gil Arias-Fernandez**, izvršni direktor evropske pogranične policije Frontex je, u septembru 2014, upozorio Evropski parlament da je *Mare Nostrum* praktično subvenicija švercerima, koji uzimaju na hiljade eura od očajnih migranata da bi ih na par kilometara od obale samo izbacili u more, odakle bi ih onda pokupila italijanska mornarica. Ubrzo nakon toga Italija je saopštila da nije u stanju da sama nastavi sa operacijom, pa je *Mare Nostrum* zamijenjen zajedničkom misijom evropske granične policije nazvanom *Triton*. Troškovi operacije *Triton* su manje od trećine sredstava koje je zahtijevao *Mare Nostrum*, a njena misija je ograničena na nadzor uskog pojasa od 30 kilometara uz samu evropsku obalu. To znači da Triton nema kapaciteta da pomogne brodovima u nevolji na otvorenom moru, upravo tamo gdje se većina smrtonosnih incidenata događa.

Čini se da je serija nesrećnih slučajeva iz aprila ove godine makar uspjela da ubijedi evropske zvaničnike da je potrebno uraditi više. Predsjednici evropskih država i vlada su se na vanrednom samitu saglasili da utrostruče Frontex-ov fond na 120 milina eura, što je otprilike jednako iznosu

kojim je raspolagala operacija *Mare Nostrum*. Velika Britanija, Francuska i Njemačka su, takođe, obećale da će poslati dodatne brodove i letjelice. Uprkos povećaju sredstava i opreme, Triton ostaje operacija usredsredena, prije svega, na sprječavanje ilegalne imigracije, a ne na pomoć izbjeglicama. Od 17 tačaka usvojenih u zaključima Savjeta, samo četiri se bave problemima ubrzanog procesuiranja zahtjeva za azil i pomoći u naseljavanju izbjeglica. Ostatak se uglavnom odnosi na hvatanje i uništavanje švercerskih brodova prije no što budu upotrijebljeni za prevoz migranata, i ubrzan povraćaj u zemlje izvora osoba kojima je odbijen zahtjev za azil. To bi moglo usporiti priliv zahtjeva za azil na kraći rok, ali je gotovo sigurno da će migranti prije ili kasnije naći načina da se prebace na evropsko tlo.

Prema podacima UN komitata za izbjeglice, politička previranja koja potresaju sjevernu Afriku

i Bliski istok od početka „Arapskog proljeća“ su natjerala 16.7 miliona ljudi u izbjeglištvu. Nije čudo što se mnogi od njih odvažavaju da rizikuju živote kako bi sebe i svoje porodice prebacili na ostrvo mira i prosperiteta koje predstavlja Evropska unija. EU, sa druge strane, ima i pravnu i moralnu odgovornost da ih primi otvorenih ruku. Iako javno mnjenje u Evropi više voli da se žali na „lažne“ azilante i „ilegalne“ ekonomski migrante, većina imigranata su zaista izbjeglice, ljudi koji traže spas od ratova i nasilnih režima u sopstvenim zemljama. Tokom prošle godine, najveći broj tražioца azila je stigao iz Sirije, Eritree, Iraka i Somalije (oko 30% ukupnog broja prijava za azil), i 80% njihovih zahtjeva je odobreno u prvom postupku.

Zašto nije efikasniji evropski sistem za legalizaciju migracionih tokova

Mnogo bolje rješenje bi zato bilo razviti efikasniji evropski sistem za legalizaciju migracionih tokova. Otvaranje bezbjednjeg kanala za procesuiranje zahtjeva za azil – na primjer, preko delegacija EU u zemljama iz kojih izbjeglice dolaze – bi predstavljalo dobru alternativu rizičnim, i često smrtonosnim putovanjima preko Sredozemlja. Štoviše, to bi omogućilo i EU da bolje rasporedi teret prihvatanja izbjeglica. Kako sada stoje stvari, samo pet zemalja članica prima preko tri četvrtine svih zahtjeva za azil u EU: Švedska, Njemačka, Italija, Francuska i Mađarska. Prema pravilima takozvane Dablimske konvencije, zemlja u koju tražioci azila prvo uđu je odgovorna za procesuiranje njihovih zahtjeva. Obzirom da članice EU nijesu obavezne da priznaju azil dat od strane druge članice, čak i nakon dobijanja statusa izbjeglice ili zaštićenog lica ovi imigranti nemaju pravo na slobodno kretanje unutar EU i moraju da ostanu da teritoriji zemlje u kojoj su se prvo našli do dobijanja stalnog boravka.

Italija se već odavno žali da su ova pravila nepravedna i da ova zemlja ne može sama da se nosi sa brojem izbjeglica koje pristižu na njene obale. Sa druge strane, ostale članice EU optužuju Italiju da suprotno pravilima Dablimske konvencije dozvoljava neregistrovanim migrantima da pređu u druge članice EU. Do sada su, međutim, svi naporci da se harmonizuje sistem davanja azila ili uspostavi neki sistem raspoređivanja tereta izbjeglica propadali. Evropska komisija je 2010. pokrenula pilot projekat za realokaciju izbjeglica u EU koji je kroz saradnju 10 država članica uspio da preseli 227 osoba. Novi prijedlog predsjednika Komisije, **Jean-Claude Junckera** za preseljenje 10.000 izbjeglica širom Evrope je glatko odbijen. U zaključima Savjeta se pominje samo načelnii dogovor da se pokrene „dobrovoljni pilot projekat“ za raseljenja. Male su šanse da će to biti dovoljno, ali evropskim liderima je i inače sve teže da nagovore svoje građane na solidarnost sa drugima. Popularnost anti-imigrantskih stranaka cvjeta širom EU, od Švedske do Francuske. U Holandiji je umalo došlo do raspada vladajuće koalicije polovinom aprila zbog neslaganja oko daljeg finansiranja skloništa za azilant. U Njemačkoj je policija registrovala talas napada na izbjegličke centre. A uz ljeto i lijepo vrijeme na Sredozemlju, sezona imigrantskih iskrcavanja tek počinje.

Što piše u Deklaraciji POSP-a

Zaustavite napade tabloida na aktiviste civilnog društva

Parlamentarni Odbor za stabilizaciju i pridruživanje (POSP) između Evropske unije i Crne Gore ponovo je izrazio zabrinutost zbog nedostatka napretka u oblasti slobode medija i pozvao Evropsku komisiju da posveti posebnu pažnju slobodi medija i pruži dalju podršku Crnoj Gori u ostvarivanju napretka na ovom polju. „POSP smatra da je za produbljivanje demokratskih standarda za Crnu Goru neophodno da ima nezavisni javni medijski servis sa uređivačkom nezavisnošću; izražava ozbiljnu zabrinutost zbog objavljenih članaka u listu „Informer“ koji propagira nacionalnu i vjersku mržnju; snažno osuđuje aktuelne napade ovog lista na aktiviste civilnog društva i progresivno orijentisane političare i poziva nadležne organe da zaštite aktiviste civilnog društva od takvih napada i stvore ambijent u kojem oni mogu raditi bez straha od odmazde“, navodi se u Deklaraciji koju su usvojili crnogorski i evropski poslanici 8. i 9. aprila 2015. na X sastanku POSP-a kojim su predsedavali predsjednik Skupštine Crne Gore Ranko Krivokapić i predsjedavajuća Delegacije EP Anneliese Dodds.

Takođe, POSP je prepoznao potrebu poštovanja samoregulatornih etičkih medijskih standarda u cilju jačanja profesionalnosti i odgovornosti prema javnosti.

U Deklaraciji se pozdravlja nedavno otvaranje dva dodatna poglavља (poglavlje 16: Porezi i poglavље 30: Vanjski odnosi) od ukupno 18.

„POSP ponovo ukazuje da reforme u oblasti vladavine prava predstavljaju srž procesa evropske integracije, te da su nužan preduslov za ostvarivanje napretka u cjelokupnim pregovorima o pristupanju; naglašava da politička volja ostaje najvažnija za ostvarivanje i održavanje suštinskog napretka u borbi protiv organizovanog kriminala i korupcije, posebno korupcije na visokom nivou, koji je pokazatelj nezavisnosti, efikasnosti i profesionalnosti pravosudnog sistema“, navodi se u dokumentu.

U dokumentu se ohrabruju parlamentarni činioци da poboljšaju Zakon o parlamentarnoj istrazi

POSP smatra da je za produbljivanje demokratskih standarda za Crnu Goru neophodno da ima nezavisni javni medijski servis sa uređivačkom nezavisnošću

i „konstatuje potrebu da se na zadovoljavajući način riješe afere Snimak i Telekom u skladu sa zakonom“.

“(POSP) poziva vlasti da efikasno sprovode preporuke OEBS/ODIHR-a, Venecijanske komisije i GRECO-a o izbornim pravilima u skladu sa evropskim standardima i najboljim praksama; primjećuje da su lokalni izbori bili narušeni navodima o izbornim nepravilnostima; naglašava potrebu sprovođenja adekvatne istrage o njima i, po potrebi, procesuiranja od strane nadležnih organa“, navodi se u Deklaraciji. Sa sastanka je upućen i poziv na dugoročno planiranje u vezi sa turizmom u priobalnim područjima i „na uspostavljanje snažnih mehanizama za sprječavanje uništavanja životne sredine i korupcije u sektoru prostornog planiranja i u građevinskom sektoru“.

POSP je pozdravio napore nadležnih organa da obezbijede LGBTI prava i prava na mirno okupljanje tokom posljednje Povorke ponosa u Podgorici, ali izrazio ozbiljnu zabrinutost zbog toga što se napadi na članove i aktiviste LGBTI zajednice nastavljaju, pri čemu je samo mali broj slučajeva kvalifikovan i procesuiran kao krivično djelo.

Evroposlani i njihove crnogorske kolege, kako se navodi, ohrabruje ulaganje daljih napora u jačanje kapaciteta Kancelarije Zaštitnika ljudskih prava i sloboda u slučajevima borbe protiv diskriminacije i zaštite ljudskih prava. „(POSP) pozdravlja činjenicu da je Zakon o zabrani diskriminacije gotovo u potpunosti uskladen sa pravnom tekovinom EU; poziva vlasti da obezbijede sve neophodne finansijske i administrativne resurse Savjetu za zaštitu od diskriminacije“, navodi se u dokumentu.

Priredio: V.Z.

Ambasador Drobnič gost drugog Evropskog kafea

Centar za građansko obrazovanje (CGO) je 7.aprila 2015, u saradnji sa fondacijom Friedrich Ebert (FES), nastavio sa realizacijom projekta «*Evropski kafé*» u okviru kojeg je organizovan sastanak predstavnika nevladinih organizacija sa ambasadorom **Mitjom Drobnićem**, šefom Delegacije EU u Crnoj Gori, na temu „*Uloga i značaj nevladinih organizacija u procesu pregovara Crne Gore sa Evropskom unijom – pogled iz EU*“. Tom prilikom, izvršna direktorka CGO-a **Daliborka Uljarević** je ocijenila da je «*uloga crnogorskog nevladinog sektora nezaobilazna u procesu pregovora sa EU, tim prije što državne institucije nemaju potreban administrativni kapacitet da na optimalan način preuzimaju vrijednosti i pravnu tekovinu EU. NVO sektor kroz realizaciju svojih projektnih aktivnosti, kao kontinuirani korektor društvenih odnosa, daje nemjerljiv doprinos razvoju funkcionalnosti demokratije u Crnoj Gori.*» Ambasador Drobnič je izrazio zadovoljstvo kvalitetnim i sadržajnim razgovorom sa predstvincima civilnog sektora i podukao značaj njihovog dosadašnjeg i budućeg doprinosa procesu evropske integracije.

Evropski kafé je okupio 25 predstavnika/ca nevladinih organizacija različitih polja djelovanja, koji su u neformalnoj diskusiji razmijenili mišljenja o dosadašnjem toku pregovora, mogućnostima doprinosa ovom procesu iz pozicije NVO, ali i izazovima sa kojima se NVO u tome suočavaju, programima podrške EU, mandatu Delegacije EU u Crnoj Gori i dodatnog unaprijeđenja saradnje Delegacije i NVO.

Izvršna direktorka CGO-a na sastanku sa predstvincima holandskog MVPEI

Daliborka Uljarević, izvršna direktorka CGO-a učestvovala je na sastanku sa predstvincima holanskog Ministarstva inostranih poslova, čiju delegaciju u Crnoj Gori su predvodili **Robert de Groot**, generalni direktor za evropsku saradnju i zamjenik ministra inostranih poslova za evropske poslove i **Laurent Stokvis**, ambasador Kraljevine Holandije za Crnu Goru i Srbiju. Fokus sastanka bio je na ulozi civilnog društva u procesu pregovora Crne Gore za punopravno članstvo u EU i stanju u okviru poglavљa koja se odnose na vladavinu prava, pravosuđe i borbu protiv korupcije. Pored nje, na sastanku su učestvovali i predsjednik UO Instituta Alternativa (IA), **Stevo Muk** i **Tea Gorjanc-Prelević**, izvršna direktorka Akcije za ljudska prava (HRA).

Prezentacija IPA 2014

U okviru IPA 2014 Programa za civilno društvo, 23. aprila 2015. u prostorijama EU Info Centra u Podgorici održana je info sesija u vezi poziva za podnošenje prijedloga projekata „IPA 2014 Civil Society Facility Montenegro Programme“. Učesnicima su prezentovani novi ciljevi programa, prioritetne oblasti i ostala pitanja za Crnu Goru. Sesiji su prisustvovali predstavnici nevladinog sektora iz cijele Crne Gore a ispred Centra za građansko obrazovanje (CGO) prisustvovao je koordinator programa **Nikola Djonović**.

O kampanjama, društvenim mrežama i odnosima s javnošću

Fondacija Friedrich Ebert (FES) kancelarija u Tirani je od 24-26. marta 2015. organizovala trening na temu „*Kampanje, društvene mreže i odnosi sa javnošću*“. Polaznici treninga su bili predstavnici podmladaka političkih partija i nevladinih organizacija iz Crne Gore, Srbije, Kosova, Makedonije, Bosne i Hercegovine, Albanije i Turske koji su kroz teorijski osvrt i praktične vježbe sa ekspertima iz oblasti medija i odnosa sa javnošću radili na jačanju sopstvenih vještina komunikaciranja i istraživali uticaj društvenih mreža na kampanje. Polaznice iz Crne Gore na treningu bile su **Svetlana Pešić**, saradnica i **Vildana Ljujković**, asistentkinja na programima u CGO-u.

CGO ugostio polaznike Marshall Memorial Fellowship programa

Centar za građansko obrazovanje (CGO) je ponovo bio domaćin ovogodišnjim polaznicima/cama prestižnog American Marshall Memorial Fellowship (AMMF) programa tokom njihovog boravka u Crnoj Gori od 27. aprila do 1. maja 2015. Tokom svog boravka u Crnoj Gori, oni su imali su priliku da se upoznaju sa prirodnim ljepotama Crne Gore obilazeći njene različite dijelove, zatim sa istorijom i kulturom, ali i trenutnim stanjem u oblasti razvoja političkih i ekonomskih odnosa, sa fokusom na evroatlantske integracije i vladavinu prava. U tom kontekstu, imali su susrete sa različitim donosiocima odluka, uključujući: **Ranka Krivokapića**, predsjednika Skupštine Crne Gore; **dr Igora Lukšića**, potpredsjednika Vlade i ministra inostranih poslova; **Aleksandra Damjanovića**, predsjednika Odbora za finansije, budžet i ekonomiju; **Aleksandra Andriju Pejovića**, glavnog pregovarača Crne Gore sa EU i državnog sekretara za evropske integracije; Veska Garčevića, nacinalnog koordinatora za pristupanje NATO savezu; **Genci Nimanbegua**, predsjednika Albanskog savjeta i poslanika FORCE u Skupštini Crne Gore; i **Dritana Abazovića**, potpredsjednika «URE» i nezavisnog poslanika Skupštine Crne Gore. Dodatno, oni su imali sastanke sa visokim zvaničnicima Američke ambasade u Crnoj Gori, crnogorskim privrednicima, kao i vlasnicima i urednicima dnevnog lista, portala i TV «Vijesti». Poseban sastanak organizovan je sa novinarima TV Vijesti i RTCG, i nevladinim organizacijama iz oblasti vladavine prava (Institut Alternativa, CEMI, CRNVO i CGO). U okviru svojih individualnih sastanaka razgovarali su sa predstvincima Privredne komore Crne Gore, Američke privredne komore u Crnoj Gori, UNDP, IOM, MAPSS-a, Savjeta RTCG, Unije slobodnih sindikata Crne Gore, Queer Montenegro, Liberalne partije, itd. CGO je inicijator uključenja posjeta polaznika AMMF programa, a već 2008. ugostio je i prvu grupu učesnika. CGO nastoji da ovim putem razvija saradnju sa najrenomiranjim organizacijama iz čitavog svijeta i aktivno učestvuje u promociji Crne Gore među svjetskim liderima a u cilju doprinosa demokratizaciji zemlje ali i daljem razvijanju evroatlantskih intergracija.

Etika poslanika: od standarda do prakse

U Podgorici je 17. aprila 2015. u održana panel disusija na temu *Etika poslanika: od standarda do prakse*, u organizaciji Instituta alternativa (IA), a uz podršku Fondacije za otvoreno društvo – Think Tank Fund-a, sa ciljem da pruži kritički ostvrt na sadržaj i primjenu Etičkog kodeksa poslanika, čije je usvajanje bilo predviđeno Akcionim planom za poglavje 23 (pravosuđe i temeljna prava). Panelisti su bili predstavnici svih poslaničkih klubova u Skupštini Crne Gore. Ispred Centra za građansko obrazovanje (CGO) panelu su prisustvovali **Boris Marić**, viši pravni savjetnik i **Mira Popović**, saradnica na programima.

Predstavnica CGO-a na svjetskoj konferenciji o slobodi medija

Ana Vujošević, koordinatorka programa u Centru za građansko obrazovanje (CGO) na poziv Svjetskog udruženja novina i novinskih izdavača (WAN-IFRA) i Ministarstva vanjskih poslova Danske učestvuje na *Svjetskoj konferenciji o slobodi medija* koja se održala 29.-30.aprila 2015. u Kopenhagenu, koju je otvorio i zatvorio **Morgen Jensen**, danski ministar trgovine i razvojne saradnje. Fokus konferencije bio je na kritičkoj ulozi medija u razvoju društava, promociji odgovornosti vlasti, i jačanja političke kohezije u zemljama različitog demokratskog stepena. Predstavnica CGO-a je, između ostalog, predstavila nalaze istraživanja „*Jednake šanse za sve medije u Crnoj Gori?*“ koji se odnose na ulaganja u crnogorske medije iz javnih fondova tokom 2013.

A.V

Fellowship in Leibniz Institut for the Social Sciences

The EUROLAB at the GESIS – Leibniz Institute for the Social Sciences in Cologne is a European Data Laboratory for Comparative Social Research established in 1996 by Dr. h.c. Ekkehard Mochmann as access facility to the data in the archive holdings from all fields of empirical social research. It offers support for individual researchers and research groups who want to work at the EUROLAB in Cologne, e.g. during sabbaticals or research fellowships, or within specific research projects. Individual researchers, who carry out international comparative social research using survey data provided by the GESIS Data Archive for the Social Sciences, may apply for support to access EUROLAB for maximum one month between September and December 2015. Successful applicants will receive a travel grant that covers travel costs (economy class, up to 450 Euro) and accommodation.

The deadline for applications is 31 May 2015.

For more information, please visit <http://www.gesis.org/en/institute/competence-centers/european-data-laboratory/access-application/how-to-access/>

MA in East European Studies – MIREES at University of Bologna

MIREES is a joint program offered by the University of Bologna- Forli Campus, Italy, together with the Vytautas Magnus University at Kaunas, Lithuania, the Corvinus University of Budapest, Hungary, and the St. Petersburg State University, Russia. Enrolled students spend the first year in Forli. In the second year a minimum of 5 months will be spent at one of the Partner Universities or at an associated partner University, including the University of Ljubljana and the University of Zagreb. Mobility grant is offered to all enrolled students, thanks to Erasmus+ or the MIREES mobility scheme.

The International Joint Master of Arts in Interdisciplinary Research and Studies on Eastern Europe (MIREES) is taught entirely in English (120 ECTS). The curriculum offers interdisciplinary, in-depth knowledge of post-socialist countries in transition, new EU member states, and new East-European neighbor countries. Students develop language skills by learning one Eastern European language (3 levels of Russian, Bosnian-Croatian-Serbian, Bulgarian, Lithuanian, Slovak; Hungarian is available in the second year). Moreover, the program is designed to train perspective PhD students, analysts, area experts, consultants and mediators, to meet the needs of research institutes, the European Commission, international agencies, voluntary organizations and NGO's, public administration, managers, corporations and banks active in the Baltic sea region, East-Central Europe and the Balkans. Most of the alumni have found employment in these fields, including international trade and IT companies, ministries and NGOs. The best graduates are currently attending doctorate programs at the Universities of Oxford, Kent, the New School, Giessen, St. Gallen, Galway, Durham, and other prestigious international academic institutions.

The deadline to apply is 18 May 2015.

For more information please read the MIREES Call for Applications and visit <http://corsi.unibo.it/2Cycle/mirees/Pages/ProspectiveStudents.aspx?menu=International%20Students>

Izdavač: Centar za građansko obrazovanje (CGO)

E/C Bilten - Evropski puls - je elektronski časopis koji izlazi uz podršku fondacije Friedrich Ebert od 2005. Od februara 2015. Evropski puls izlazi u okviru projekta "EU vijesti - budi informisan!" koji se finansira iz komunikacionog budžeta Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori, a kofinansira ga fondacija Friedrich Ebert. Projekat sprovode Daily Press Vjesti i Centar za građansko obrazovanje (CGO). Zaveden je u Ministarstvu kulture pod rednim brojem 578.

Glavni i odgovorni urednik: Vlada Žugić

Uređivački kolegijum: dr Vera Šćepanović, Daliborka Uljarević, Svetlana Pešić, Ana Vujošević, Vladimir Vučković

Prevod i lektura: CGO

Prelom i ilustracije: Dragana Koprivica

Producija: Centar za građansko obrazovanje (CGO)

Adresa redakcije: Njegoševa 36/I Tel/fax: +382 20 665 112, 665 327 ep@cgo-cce.org, info@cgo-cce.org

Evropski puls možete preuzeti na sajtu www.cgo-cce.org ili se pretplatiti za direktnu mjesecnu elektronsku dostavu putem maila ep@cgo-cce.org

Sadržaj publikacije je isključiva odgovornost Centra za građansko obrazovanje (CGO)
i ne može se smatrati da održava stavove Evropske unije.